

HUKUKÇULAR DERNEĞİ

ULUSLARARASI HUKUK BÜLTENİ

SAYI I ŞUBAT I 2026

28 Şubat 2026 Abd-İsrail'in İran'a Yönelik Saldırıları: Ne Oldu, Taraflar Ne Diyor, Uluslararası Hukuk Ne Söylüyor?

28 Şubat 2026 sabahı ABD ve İsrail, İran'a yönelik geniş çaplı hava ve füze saldırıları başlattı. İran Kızılai, saldırılarda en az 200 kişinin hayatını kaybettiğini açıkladı. İran'ın dini lideri Ayetullah Ali Hamaney'in yerleşkesi dahil olmak üzere çok sayıda stratejik nokta hedef alındı; İsrail ordusu yaklaşık 200 savaş uçağının yüzlerce mühimmatla yüzlerce hedefi vurduğunu duyurdu. İran devlet medyası Hamaney'in öldüğünü doğruladı. İran saldırılara İsrail'e ve bölgede ABD üslerinin bulunduğu bazı Körfez ülkelerine yönelik misilleme saldırılarıyla karşılık verdi. İsrail'de olağanüstü hal ilan edilirken, bölge genelinde sivil kayıplar ve altyapı hasarı bildirildi. Saldırıların, Washington ile Tahran arasında nükleer program konusunda

müzakereler sürerken gerçekleşmiş olması oldukça dikkat çekicidir.

Gelişmelerin ardından Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi aynı gün acil oturumla toplandı. BM Genel Sekreteri António Guterres, saldırıların "en kırılgan bölgelerden birinde kontrol edilemeyecek bir zincirleme süreci tetikleyebileceği" uyarısında bulunarak tırmanmanın önlenmesi çağrısı yaptı. Bu oturum, uluslararası barış ve güvenliğin ciddi biçimde tehdit altında görüldüğünü ortaya koymaktadır.

Güvenlik Konseyi'ndeki acil oturumda İran'ın Daimi Temsilcisi Amir Saeid Iravani, ABD ve İsrail'in saldırılarını "BM Şartı'na karşı açılmış bir savaş" olarak nitelendirdi ve bu eylemlerin Şart'ın 2(4). maddesini açıkça ihlal ettiğini savundu. "Önleyici saldırı" ve "yakın tehdit" gerekçelerinin hukuki temelden yoksun olduğunu belirten Iravani, İran'ın ise 51. maddede uyarınca "doğal ve meşru" müdafaa hakkını kullandığını, saldırılar sona erene kadar bu hakkı kullanmaya devam edeceğini söyledi.

İsrail Daimî Temsilcisi Danny Danon ise İran rejiminin onlarca yıldır İsrail'e yönelik yok etme söylemi benimsediğini, nükleer kapasitesini geliştirdiğini ve bölgesel vekil güçler aracılığıyla tehdit oluşturduğunu belirterek operasyonu “geri döndürülemez bir tehdidi durdurmaya yönelik zorunlu bir eylem” olarak savundu. Diplomatik yolların tüketildiğini ileri süren Danon, İsrail'in ABD ile birlikte “varoluşsal bir tehdidi” önlemek için harekete geçtiğini ifade etti.

ABD Başkanı Donald Trump operasyonun İran'ın nükleer silah edinmesini engellemek ve “yaklaşan tehditleri” ortadan kaldırmak amacıyla yapıldığını söyledi. İsrail makamları da saldırıyı “önleyici” olarak nitelendirdi. Ancak hem Trump'ın hem de İsrail Başbakanı Netanyahu'nun İran halkına sokaklara çıkma ve yönetimi devralma çağrısı yapması, operasyonun yalnızca savunma amaçlı olmadığını göstermektedir. Güç kullanımıyla rejim değişikliğini teşvik eden bu söylem, uluslararası hukukun egemenlik ve iç işlerine karışmama ilkeleriyle açık bir tezat içerisindedir.

Birleşmiş Milletler Şartı'nın 2(4). maddesi devletlerin başka bir devlete karşı güç kullanmasını yasaklar. Bunun iki istisnası vardır: Güvenlik Konseyi yetkisi veya 51. madde kapsamında meşru müdafaa. Bu olayda Konsey tarafından verilmiş bir askeri yetkilendirme bulunmamaktadır. Meşru müdafaa ise ya gerçekleşmiş bir silahlı saldırıya ya da yakın ve kaçınılmaz bir saldırıya dayanmalıdır. Böyle bir durum yoktur. “Yaklaşan tehdit” iddiasının ise somut ve ikna edici kanıtlarla desteklenmesi gerekir. İran'ın nükleer silaha sahip olmadığı ve diplomatik görüşmelerin sürdüğü bir aşamada askeri hareket başlatılması, zorunluluk şartını ciddi biçimde zayıflatmaktadır.

Uluslararası hukuk, potansiyel ya da uzun vadeli tehditlere dayanarak güç kullanımını meşru görmez. Güçlü devletlerin güvenlik söylemi altında başka bir devletin siyasi düzenini zor yoluyla şekillendirmeye yönelmesi, kurallara dayalı düzenin inandırıcılığını aşındırır. Kuvvet kullanma yasağının bu şekilde esnetilmesi, yalnızca İran için değil, tüm devletler için daha kırılgan ve öngörülemez bir uluslararası ortam anlamına gelir.

İsrail Ordusunda Görev Yapan Türk Vatandaşları Hakkında Soruşturma Talebi

İngiltere merkezli araştırma platformu Declassified UK tarafından 11 Şubat 2026 tarihinde kamuoyuna açıklanan resmi bir belge, İsrail ordusunda görev yapan çifte ve çoklu vatandaşlara ilişkin çarpıcı veriler ortaya koydu. Belgede, 126 farklı ülkeden yaklaşık 55 bin çifte veya çoklu vatandaşın İsrail ordusunda görev yaptığı; bunlar arasında 112'si çifte, 21'i çoklu vatandaş olmak üzere toplam 133 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının 1 Şubat 2026 itibarıyla aktif görevde bulunduğu bilgisi yer aldı. Söz konusu belgenin, İsrail Bilgi Edinme Kurumu'nun 10 Mart 2025 tarihli başvuruya verdiği resmi yanıt olduğu belirtildi.

Gelişmenin ardından Yeryüzü Avukatları Derneği (WOLAS), adigeçen 133 kişi hakkında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurarak yakalama

ve yargılama sürecinin başlatılmasını talep etti. Dernek, söz konusu belgeyi delil olarak soruşturma dosyasına sundu. Başvurunun, daha önce Gazze'de işlendiği iddia edilen soykırım ve insanlığa karşı suçlara ilişkin yürütülen 2025/219447 sayılı soruşturma dosyasına eklendiği bildirildi.

Ortaya çıkan veriler, Türkiye bakımından yargı yetkisinin varlığı tartışmasını da beraberinde getirmektedir. Öncelikle, söz konusu kişilerin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaları – çifte veya çoklu vatandaşlık statüsünde bulunmaları durumu değiştirmeksizin – Türkiye'nin şahsiliik (aktif vatandaşlık) ilkesi uyarınca yargılama yetkisini gündeme getirmektedir. Türk Ceza Kanunu'nun genel hükümleri çerçevesinde, Türk vatandaşlarının yurt dışında işledikleri suçlar bakımından belirli koşullar altında Türkiye'de yargılama yapılabilmesi mümkündür.

Bunun ötesinde, isnat edilen fillerin soykırım veya insanlığa karşı suçlar kapsamında değerlendirilmesi hâlinde, TCK'nın 76 ve 77. maddeleri özel önem taşımaktadır. TCK m. 76'da düzenlenen soykırım suçu ve m. 77'de düzenlenen insanlığa karşı suçlar, nitelikleri gereği ağır uluslararası suçlar olup zamanaşımına tabi değildir.

Bu suçlar, uluslararası hukukun emredici normları (jus cogens) kapsamında değerlendirilmekte ve evrensel yargı yetkisine konu olabilmektedir. Dolayısıyla, fillerin bu kapsamda olduğunun tespiti hâlinde, Türkiye yalnızca vatandaşlık bağı nedeniyle değil, aynı zamanda uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülükleri çerçevesinde de yargılama yetkisine sahip olacaktır.

Yargılama yetkisinin varlığı ile cezai sorumluluğun tespiti farklı aşamalıdır. Bu kişiler bakımından öncelikle somut olguların ortaya konulması gerekmektedir: İsrail'e giriş-çıkış tarihleri, hangi tarihten itibaren İsrail ordusunda görev aldıkları, hangi birliklerde buldukları, Gazze'de yürütülen askeri operasyonlara fiilen katılıp katılmadıkları ve varsa

hangi eylemlere iştirak ettikleri ayrıntılı biçimde belirlenmelidir. Ceza sorumluluğu, kolektif aidiyet üzerinden değil, bireysel fiil ve kast unsuru üzerinden kurulabilir.

Askeri yapılanmalarda “amirin emri” savunması da gündeme gelmektedir. Türk hukukunda TCK m. 24 uyarınca hukuka uygunluk nedeni olarak amirin emri ancak hukuka uygun bir emrin yerine getirilmesi hâlinde söz konusu olabilir; konusu suç teşkil eden bir emir hiçbir surette yerine getirilemez. Konusu suç olan emri yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz. Benzer şekilde uluslararası ceza hukukunda da, özellikle Nürnberg İlkeleri'nden itibaren ve Roma Statüsü m. 33 çerçevesinde, açıkça hukuka aykırı bir emrin yerine getirilmesi cezai sorumluluğu ortadan kaldırmamaktadır. Soykırım ve insanlığa karşı suçlar bakımından “amirin emri” savunmasının kabulü son derece sınırlıdır ve açık hukuka aykırılık hâlinde bu savunmaya dayanılması mümkün değildir.

Ortadoğu'da Yeni Siyasi Dönem: Türkiye-Suudi Arabistan-Mısır Yakınlaşması

Orta Doğu'da değişen jeopolitik dengeler ve özellikle Birleşik Arap Emirlikleri'nin saldırgan ve bölgedeki istikrarı tehlikeye düşüren politikaları, Suudi Arabistan, Türkiye ve Mısır arasında yeni ve çok boyutlu bir yakınlaşma sürecini beraberinde getirdi. Siyasi normalleşme adımlarıyla başlayan bu süreç, özellikle ticari anlaşmalar savunma ve güvenlik anlaşmaları ile daha üst seviyelere taşınıyor.

Siyasi düzeyde üç ülke, birbirlerinin güvenlik hassasiyetlerini daha açık biçimde gözeten yeni bir doktrin geliştirmeye başladı. Türkiye açısından Suriye'nin güvenliği ve toprak bütünlüğü ne kadar hayati ise, Suudi Arabistan için Yemen'deki istikrar ve sınır güvenliği aynı derecede stratejik önem taşıyor. Aynı şekilde Mısır, Sudan'daki iç savaş ile Somaliland kaynaklı gerilimleri kendi ulusal güvenliği ve Kızıldeniz havzasındaki dengeler açısından kritik görüyor.

Bu çerçevede üç ülke, bölgesel krizlere yaklaşımda birlikte hareket etmenin bölgedeki istikrarı korumak açısından önemli olduğu kanaatinde. Filistin meselesi başta olmak üzere, Doğu Akdeniz'de

enerji güvenliği ve Kızıldeniz'de deniz ticaret yollarının korunması da ortak istişare başlıkları arasında yer alıyor.

Yakınlaşmanın en dikkat çekici boyutlarından birini, Türk savunma sanayiinin uluslararası alanda artan rolü oluşturuyor. Türkiye'nin son yıllarda insansız hava araçları, zırhlı kara sistemleri, deniz platformları,

füze teknolojileri ve elektronik harp kapasitesinde kaydettiği ilerleme; savunma alanında caydırıcılık, meşru müdafaa ve kolektif güvenlik ilkeleri çerçevesinde değerlendiriliyor. Bu kapsamda geliştirilen Bayraktar TB2 ve Akıncı gibi platformlar, farklı çatışma sahalarındaki performansları ve ihracat sözleşmeleri aracılığıyla uluslararası savunma pazarında rekabetçi ve güvenilir bir konum edinmiş durumda.

Suudi Arabistan ve Mısır bakımından söz konusu sistemler; silahlı kuvvetlerin modernizasyonu ve savunma kapasitesinin güçlendirilmesi hedefleri doğrultusunda önem arz etmekte. Ayrıca tedarik süreçlerinin, uluslararası hukuk ve ikili savunma iş birliği anlaşmaları çerçevesinde yürütülmesi; teknoloji transferi, ortak üretim ve yerelleştirme unsurlarıyla desteklenerek uzun vadeli ve kurumsallaşmış bir güvenlik ortaklığı zemini oluşturuyor.

Savunma alanındaki iş birliği yalnızca ürün tedarikiyle sınırlı kalmıyor. Ortak üretim, teknoloji

transferi, bakım-onarım merkezlerinin kurulması ve askeri personel eğitimi gibi başlıklar da gündemde. Özellikle Suudi Arabistan'ın savunma sanayiini yerelleştirme hedefleri ile Türkiye'nin üretim ve mühendislik tecrübesi arasında tamamlayıcı bir ilişki

oluşuyor. Mısır'ın deniz kuvvetleri ve hava savunma kapasitesini güçlendirme arayışı da Türk savunma şirketleri için önemli bir iş birliği zemini oluşturuyor.

Ticari ilişkiler de savunma alanındaki ivmeyle paralel biçimde gelişiyor. Enerji, inşaat, altyapı, lojistik

ve turizm sektörlerinde artan ticaret hacmi, üçlü ekonomik entegrasyonu güçlendiriyor. Genel çerçevede bakıldığında, üç ülke arasındaki yakınlaşma; güvenlik temelli stratejik iş birliği ile ekonomik hedeflerin birleştiği yeni bir döneme işaret ediyor.

Uluslararası Hukuk Bağlamında Hocalı Katliamı

26 Şubat 1992 tarihinde Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesindeki Hocalı kasabasında gerçekleştirilen sivil katliam, üzerinden geçen onca yıla rağmen uluslararası hukukun ve küresel vicdanın kanayan yarası olmaya devam etmektedir. Ermenistan silahlı kuvvetleri tarafından, kasaba halkına yönelik gerçekleştirilen bu ağır saldırı, yalnızca silahlı bir çatışmanın olağan dışı bir sonucu değil; sivil halkın etnik kimliği hedef alınarak sistematik bir yok etme saikiyle işlenmiş uluslararası bir suçtur.

Bu trajedi, uluslararası insan hakları hukukunun ve uluslararası insancıl hukukun en temel prensiplerinin açık bir ihlali olarak tarihe geçmiştir.

BM Soykırım Sözleşmesi, ulusal, etnik, ırksal veya dini bir grubu kısmen

veya tamamen yok etme kastıyla (dolusspecialis) işlenen fiilleri soykırım olarak tanımlamaktadır. Hocalı'da sivil halkın kaçış yollarının kapatılması, ağır işkencelere maruz bırakılması ve etnik kökenleri sebebiyle topluca katledilmesi, fiilin ardındaki özel kastı açıkça ortaya koyduğu ve olayın kimi devletler tarafından bir "soykırım" eylemi olarak değerlendirilmesine temel oluşturmaktadır.

Soykırım suçunun yanı sıra, Hocalı'da yaşananlar 1949 Cenevre Sözleşmeleri ve bu sözleşmelere ek 1977 tarihli Protokoller çerçevesinde ağır savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar teşkil etmektedir. Savaş zamanında sivillerin korunması ilkesi, uluslararası hukukun emredici kurallarından (jus cogens) biridir. Hocalı'da kadınların, çocukların ve yaşlıların kasten hedef alınması, esir düşenlere yönelik insanlık dışı muameleler, uluslararası insancıl hukukun temelini oluşturan ayırım gözetme ve orantılılık ilkelerinin ayaklar altına alınmasıdır. Bu kapsamda Hocalı'da yaşananları "katliam" olarak değerlendiren ülkeler de mevcuttur. İnsan Hakları İzleme Örgütü de bu olayı katliam olarak tanımlamaktadır.

Doğu Türkistan; Kayıp Coğrafyanın İzinde

Hukukçular Derneği Kültür Sanat Komisyonu tarafından düzenlenen “İstanbul Söyleşileri” programının Şubat ayı buluşmasında rotamızı, gönül coğrafyamızın mahzun köşelerinden biri olan Doğu Türkistan’a çevirdik. Uzun süredir gündemimizde yer bulan; çoğu zaman uzak gibi görünen ancak tarihi ve kültürel bağlarımız açısından derin bir anlam taşıyan bu coğrafyayı, değerli gazeteci-yazar Taha Kılınç’ın anlatımıyla ele aldık. “Doğu Türkistan: Kayıp Coğrafyanın İzinde” başlıklı söyleşide bölgenin tarihsel arka planını, kültürel zenginliğini ve güncel durumunu hem hukuki hem de insani perspektiften değerlendirme imkanı bulduk.

Taha Kılınç, “Doğu Türkistan; Kayıp Coğrafyanın İzinde” isimli seyahatnamesinde yer alan tanıklıklarını bizlerle doğrudan paylaşarak, Doğu Türkistan’da yaşananları bir kez daha dikkate almamızı sağladı. Çin’in Doğu Türkistan’da uyguladığı baskı ve zulüm epeydir gündemdedi; fakat Çin hükümetinin dezenformasyon çabaları nedeniyle gerçekleri kavramakta güçlük

çekiyorduk. Filistin, Irak ve Suriye’de olduğu gibi Doğu Türkistan’daki drama somut bağ kurmakta zorlanıyorduk. Bu noktada Taha Kılınç’ın bölgeye yaptığı seyahat, hepimize Doğu Türkistan ile olan bağlarımızı kuvvetlendirme fırsatı sundu.

Seyahatname ve söyleşisinde, Taha Kılınç, Doğu Türkistan’a dair gözlemlerini ve oradaki asimilasyon çalışmalarını görsel örneklerle açıkça ortaya koyuyor. Çin yönetimi bölgede adeta bir açık hava hapishanesi oluşturmuş durumda; kameralarla insanlar sürekli izleniyor, ses kayıtları alınıyor. Camiler sessizce kapatılıyor, yıkılıyor ve farklı amaçlarla kullanılıyor. Hoş görünen projeler aracılığıyla halkın evlerine girilip, dine bağlı olup olmadığı araştırılıyor veya asimile edilip edilmedikleri tespit edilmeye çalışılıyor. Ancak bunca baskıya rağmen, Taha Kılınç’ın da belirttiği gibi, Doğu Türkistan’da umut tam anlamıyla tükenmiş değil; tarihte defalarca Çin zulmüyle karşı karşıya kalan bu topluluk, her seferinde ayağa kalkmayı başardı ve bugün de benzer bir diriliş gerçekleşebilir.

Bu yüzden Doğu Türkistan’ı en azından hatırlamak hepimizin sorumluluğudur.

Gazeteci olarak üzerine düşeni yapan Taha Kılınç, Doğu Türkistan’ı bize tekrar anlattı. Artık görev, özellikle hukukçular olarak bize ve toplumun geri kalanına düşüyor; elimizden geldiğince Doğu Türkistan’a destek olmak ve oradaki kardeşlerimizi yalnız bırakmamak hepimizin ortak görevidir.

İsrail'in Arazi Tescil Kararının İşgal Hukuku Açısından Değerlendirmesi

15 Şubat 2026 tarihli açıklamasında Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, İsrail'in Batı Şeria'da arazi tesciline yönelik kararını uluslararası hukukun ihlali olarak nitelendirmiştir. Bu açıklama, yalnızca politik bir pozisyon değil; uluslararası hukukun temel normlarına dayanan hukuki tespit niteliği taşımaktadır zira işgal altındaki topraklarda mülkiyet rejiminin dönüştürülmesine yönelik her türlü yapısal müdahale, egemenlik devrine yönelik fiili bir adım niteliği teşkil edebilir.

İşgal altındaki topraklarda mülkiyet rejiminin dönüştürülmesi, 1907 Lahey Sözleşmesi'nin 43, 46 ve 55. maddeleri ışığında değerlendirildiğinde, işgalci gücün geçici yönetim yetkisini aşarak egemenlik tesisine yönelik fiili bir adım olarak yorumlanabilmektedir. Uluslararası insancıl hukuka göre

askeri işgal, geçici yönetim yetkisi ile sınırlıdır; işgalci güç toprağın sahibi değildir. Bu bağlamda İsrail'in ilhak kararı egemenliğe yönelik bir müdahale teşkil etmektedir.

İşgal hukukunun temel sınırlamalarından biri de, işgal altındaki toprağın hukuki statüsünün kalıcı biçimde değiştirilmesinin yasaklanmasıdır. Bu bağlamda arazi tescili gibi görünüşte idari nitelikteki işlemler, yalnızca teknik bir mülkiyet düzenlemesi olarak değerlendirilemez çünkü bu tür uygulamalar yerleşim politikalarının kurumsallaşmasını

kolaylaştırmakta, demografik yapının sistematik biçimde dönüştürülmesine zemin hazırlamakta ve yerel halkın mülkiyet haklarını aşındırmaktadır. Nitekim söz konusu uygulamalar, 1949 IV. Cenevre Sözleşmesi'nin 49(6). maddesinde yasaklanan nüfus transferi pratiğiyle yapısal bir bağlantı içerisindedir. Bu durum,

yerleşim faaliyetlerinin hukuki geçerliliğinin bulunmadığını ve işgal altındaki toprakların statüsünü değiştirmeye yönelik adımların geçersiz olduğunu açıkça ortaya koyan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) 2334 sayılı kararıyla da teyit edilmiştir.

Dolayısıyla arazi tesciline yönelik politikalar, idari bir düzenlemeden ziyade egemenlik inşasına hizmet eden normatif araçlar olarak değerlendirilmektedir.

İşgal altındaki topraklarda mülkiyet rejiminin dönüştürülmesine yönelik uygulamalar, kuvvet kullanımı yoluyla toprak kazanımını yasaklayan uluslararası hukuk normlarıyla da çatışma potansiyeli taşıyan adımlar olarak değerlendirilmelidir. Nitekim BM Şartı'nın 2(4). maddesi ve yerleşik teamül hukuku, kuvvet kullanımı sonucu elde edilen kontrolün kalıcı egemenliğe dönüştürülmesini yasaklamaktadır. Doğrudan

ilhak ilanı içermese dahi, bu tür uygulamalar fiili egemenlik tesisine hizmet ederek Filistin halkının erga omnes nitelikteki kendi kaderini tayin hakkını zedeleyebilir ve gelecekteki devletleşme perspektifinin coğrafi bütünlüğünü aşındırabilir.

Sonuç olarak, işgal altındaki Batı Şeria'da arazi tesciline yönelik uygulamalar, işgal hukukunun

geçicilik ilkesi ile kuvvet kullanımı yoluyla toprak kazanımını yasaklayan emredici normlar arasında açık bir gerilim yaratmaktadır. Bu tür idari ve hukuki dönüşümler, yalnızca mülkiyet rejimini değil, aynı zamanda Filistin halkının kendi kaderini tayin

hakkını da etkileyerek fiili egemenlik tesisine yönelik bir sürecin parçası olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla mesele, teknik bir toprak yönetimi düzenlemesinden ziyade, uluslararası hukukun korumayı amaçladığı mevcut hukuki durum ile sahada oluşan kalıcı dönüşüm dinamikleri arasındaki normatif çatışmanın somut bir tezahürü niteliğindedir.

Epstein Belgeleri İfşası: Bir Küresel Suç Örgütü Mü?

30 Ocak 2026 tarihinde ABD Adalet Bakanlığı tarafından yayımlanan 3 milyonu aşkın belge, e-posta, video ve görselin kamuoyuna sunulmasıyla tamamen yeni ve uluslararası bir boyuta taşınmıştır. ABD’de Kasım 2025’te yürürlüğe giren “Epstein Dosyaları Şeffaflık Yasası” kapsamında zorunlu olarak açıklanan bu devasa arşiv; meselenin yerel bir adli vaka olmaktan çıkıp, çok uluslu bir insan ticareti ve şantaj şebekesini işaret ettiğini hukuken belgelemiştir.

30 Ocak 2026 belgelerinin yayımlanmasının ardından Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi tarafından atanan bağımsız insan hakları uzmanları tarafından yapılan değerlendirmeler, sürecin uluslararası ceza hukuku açısından önemini vurgulamaktadır. Uzmanlar, dosyadaki sistematik istismar, insan ticareti ve sömürü ağının “küresel bir suç örgütü” faaliyetine işaret ettiğini ve “insanlığa karşı suçlar” eşliğini aşabileceğini belirtmiştir.

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik gerçekleştirilen bu eylemlerin bağımsız, kapsamlı ve tarafsız bir soruşturmayı gerektirdiği yönünde açıklamalar yapmışlardır.

Yeni açıklanan belgeler, yalnızca mağdurların ve failerin farklı tabiyetlerde olmasıyla değil, suçun işlenişindeki organize yapıyla da dikkat çekmektedir. Dosyada ortaya çıkan şüpheli faaliyetler BM Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Sözleşme’nin (Palermo Sözleşmesi) ihlalini açıkça ortaya koymaktadır. Suç ağının küresel elitleri koruma altına alan bir şantaj ve nüfuz mekanizması olarak kullanıldığına dair iddialar, devletler arası adli yardımlaşma ve şeffaflık süreçlerinin neden sekteye uğratıldığını da gözler önüne sermektedir.

30 Ocak 2026 ifşalarından çıkarılması gereken temel sonuç; uluslararası ceza hukukunun, sermayeyi ve siyasi nüfuzu elinde tutan sınır aşan organize yapılara karşı acilen daha proaktif ve bağlayıcı mekanizmalar geliştirmek zorunda olduğudur. İnsan onurunu hiçe sayan bu küresel şebekenin siyasi dengeler gözetilmeksizin tüm yönleriyle aydınlatılması, uluslararası adalet sisteminin inandırıcılığı ve hukukun üstünlüğü ilkesi açısından tarihi bir sınavdır.

Uluslararası Hukukta Terörizm Söyleminin Araçsallaştırılması: Devlet Dokunulmazlığı ve Egemenlik Krizi

Uluslararası hukukta terörizm kavramı, uzun süredir ağırlıklı olarak devlet dışı aktörlerle ilişkilendirilen bir kategori olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte, Birleşmiş Milletler (BM) nezdinde bile terörizme ilişkin evrensel ve bağlayıcı bir tanım üzerinde bağlayıcı bir konsensüs bulunmamaktadır; üye devletler arasında terörizmin tanımına dair siyasi ve hukuki ayrılıklar mevcuttur.

Bu nedenle uluslararası sözleşmeler ve BM kararları, terörizmi belirli filler üzerinden tanımlamakta, failin niteliğine ilişkin normatif bir belirleme getirememektedir.

Normatif açıdan bakıldığında, bir devletin resmi silahlı kuvvetlerinin “terörist” olarak nitelendirilmesi salt siyasi bir tercih olarak değerlendirilmemeli; aynı zamanda uluslararası hukukun temel ilkeleriyle, özellikle egemen eşitlik ve devletlerin

egemenliği ilkesiyle uyumlu olmalıdır. Uluslararası hukukun merkezi normlarından biri, devletlerin eşitliği ve egemenlik hakkıdır.

BM Antlaşması'nın 2. maddesinde yer alan bu ilkeler, devletlerin toprak bütünlüğüne ve siyasi bağımsızlığa karşı kuvvet kullanılması ve içişlerine karışılması yasağını normatif bir zorunluluk olarak benimsemektedir. Bu çerçevede uluslararası düzenin istikrarı ve uluslararası barış ve güvenliğin korunması, devlet egemenliğine saygıyı koşullamaktadır. Devletlerin egemen eşitliği ilkesinin en somut tezahürlerinden biri olan ‘devlet dokunulmazlığı’, klasik uluslararası hukukun köşe taşlarından biri olan ‘eşitin eşit üzerinde yargı yetkisi yoktur’ prensibine dayanmaktadır. Bir devletin resmi kurumlarının veya silahlı kuvvetlerinin ‘terörist’ kategorisine dâhil edilmesi, bu dokunulmazlık kalkanını aşma ve söz konusu devleti yabancı ulusal mahkemelerin yargı yetkisine tabi kılma amacı taşıyan normatif bir zorlamadır. Bu tür bir niteleme, uluslararası hukuk düzenini devletler arası diplomatik bir özneler ilişkisi olmaktan çıkarıp, egemen aktörlerin birbirini cezalandırıcı bir yargılama zeminine çekildiği asimetrik bir süreç dönüşürme riski barındırmaktadır.

Diğer taraftan, uluslararası antlaşmalar terörizmin önlenmesine yönelik suç tiplerini belirlemekle birlikte failin devlet olup olmaması hususunda normatif bir ayırım koymamaktadır. Örneğin, 1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ve 1997 tarihli Terörist Bombalamaların Önlenmesine İlişkin Sözleşme gibi metinler belirli eylemleri suç olarak tanımlamış fakat failin devlet aktörü olup olmaması hususuna odaklanmamıştır. Bu tanımsal belirsizlik ve normatif boşluk, yakın dönemde somut diplomatik uygulamalarla kendini göstermiştir. Avrupa Birliği'nin İran Devrim Muhafızları'nı terör örgütü olarak tanıması ve İran'ın karşılık olarak AB üyesi devletlerin askeri unsurlarını "terörist" ilan etmesi, terörizm söyleminin klasik devlet dışı aktörler çerçevesinin ötesine geçerek egemenlik meselesine dönüştüğünü göstermektedir. Böyle bir nitelendirme, durumu devletin resmi bir organı üzerinden yürürlüğe koyarak sözkonusu devleti uluslararası normlar bağlamında kriminal bir özne olarak konumlandırma riskini barındırmaktadır.

Benzer bir normatif sorun, Donald Trump yönetiminin Nicolás Maduro'yu "narko-terörizm" ile ilişkilendirmesi bağlamında da

gözlemlenmiştir, egemen eşitlik ilkesinin sınırlarını test eden bu tür nitelendirmeler, bir devletin egemen liderini doğrudan kriminal aktör olarak konumlandırmakta ve egemen eşitlik ilkesini zayıflatabilecek bir diplomatik söylemsel araç olarak kullanılmaktadır.

Sonuç olarak, terörizm kavramının devlet organları ve liderlerine yönelik olarak genişletilmesi, uluslararası hukukun egemenlik merkezli yapısında normatif bir kaymaya işaret etmektedir. Bu kayma, mevcut uluslararası hukukun temel ilkeleriyle uyumlu bir şekilde sınırlandırılmalı ve terörizm söylemi devlet egemenliğinin aşınmasına zemin hazırlayan, kuvvet kullanma yasağı ihlaline karşı bir araç olarak kullanılmaktan kaçınılmalıdır. Normatif olarak bu, uluslararası hukukun egemenlik, eşitlik ve barış ilkeleri ile uyumlu bir tanım ve uygulama geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

YAZARLAR

Emine Silek
Erva Esmâ Güler
Mehmet Talha
Güvençer
Muhammed Taha Tosun
Sümeyye Koman

YAYINA HAZIRLAYAN

Sümeyye Koman

Hukukçular Derneği Uluslararası Hukuk Komisyonu çalışmasıdır.

